SCRISORI DE LA PAUL CERNOVODEANU

dr. Mihai Sorin Rădulescu

Graţie ospitalităţii publicistice a anuarului Muzeului de Istorie al Municipiului Bucureşti, am putut da la iveală de-a lungul anilor mărturii epistolare valoroase privitoare la câteva personalităţi puternic legate de oraşul Bucureşti: genealogiştii George D.Florescu şi Ferdinand Bartsch, arhitectul şi istoricul de arhitectură Nicolae Ghika-Budesti[1]. A venit acum rândul unui istoric de marcă, fost muzeograf în cadrul acestui muzeu, ale cărui preocupări istoriografice – de-a lungul întregii sale vieţi - au avut tangenţă cu istoria acestui oraş: Paul Cernovodeanu (1927 – 2006), membru de onoare al Academiei Romane.

L-am cunoscut pe regretatul Paul Cernovodeanu la inceputul anilor '80, la şedinţele, atât de plăcute prin atmosfera lor elevată ştiinţific şi uman, ale Comisiei de Heraldică, Genealogie şi Sigilografie de pe lângă Institutul de Istorie „N.Iorga", al cărei vicepreşedinte era, alături de regretata Maria Dogaru. Chiar dacă eram pe atunci doar elev de liceu sau mai târziu student la Facultatea de Istorie, distinsul istoric îmi acorda atenţie şi se manifesta cu simpatie faţă de preocupările mele privitoare la genealogiile unor personalităţi şi familii din trecutul românesc. Întotdeauna am găsit în domnia sa un interlocutor erudit şi înţelegător, care mă îndemna să mă aplec cât mai mult pe starea civilă şi pe documentele genealogice, oarecum în detrimentul tradiţiilor orale. Mai târziu aveam să-l am şef de colectiv în cadrul Institutului de Istorie „N.Iorga" – al cărui director-adjunct şi era - şi aveam să preţuiesc felul său discret şi cu totul nerepresiv în care coordona colectivul său.

Deşi avea reputaţia unui om cam insistent şi cu oarecari limite, regretatul Paul Cernovodeanu era dimpotrivă, în comparaţie cu foarte mulţi colegi de breaslă, un istoric cu orizonturi vaste, bun cunoscător al câtorva limbi străine, având în spate şi câteva sejururi de cercetare de anvergură în Occident. Şi mai ales ceea ce impresionau la el erau hărnicia bine canalizată şi varietatea preocupărilor. Dacă îmi pot permite această apreciere de la distanţa celor patru decenii care ne despărţeau ca vârstă, a fost unul dintre cei mai serioşi istorici pe care i-am intâlnit, îmbinând rigoarea metodei cu viziunea mai largă, deprinse amândouă de pe băncile strălucitei Facultăţi de Istorie

1. Mihai Sorin Rădulescu, In jurul a două scrisori de la George D.Florescu, în "Bucureşti. Materiale de Istorie şi Muzeografie", vol.XX, 2006, pp.282-293. Idem, Corespondenţa unei prietenii: George D.Florescu – Dinu Tărtăşescu, ibidem, vol.XXI, 2007, pp.65-105. Idem, Din corespondenţa arhitectului Nicolae Ghika-Budeşti, ibidem, vol.XXIII, 2009, pp.169-202.

www.muzeulbucurestilor.ro / www.cimec.ro

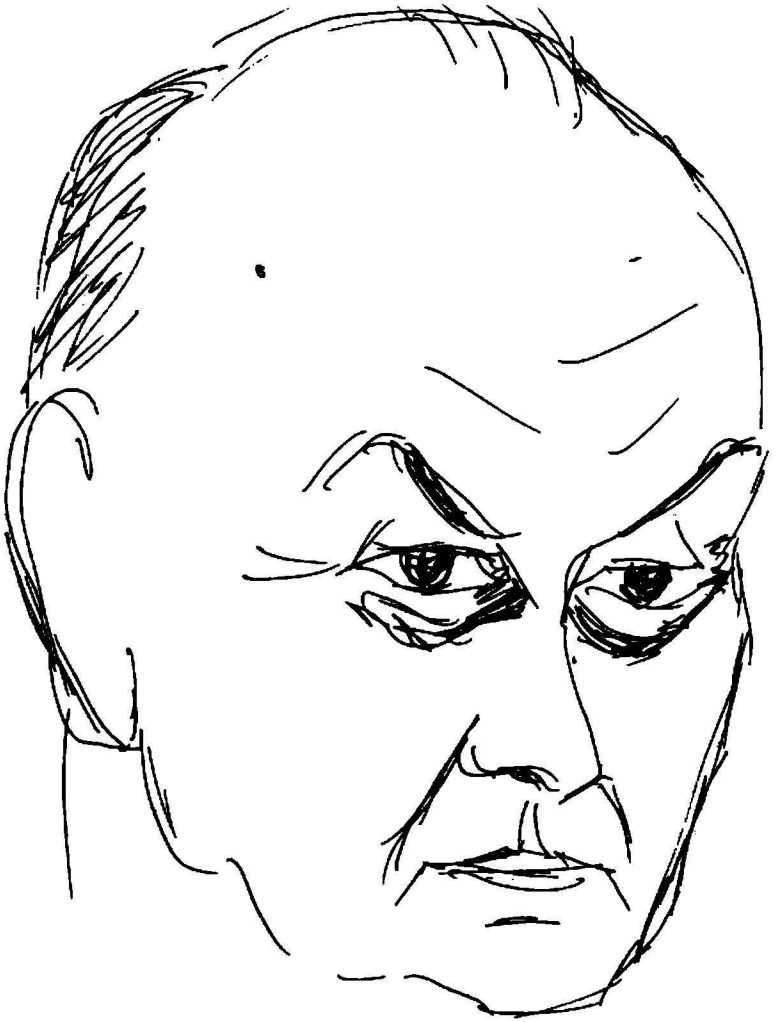

„Saul l'aigri". N'est-ce pas?

Octavian Onea
13 mai 1994
Oasi

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

din Bucuresti din anii '40, pe care o urmase. Ucenicia la Gheorghe Brătianu şi la alţi maeştri ai domeniului a lăsat urme benefice. Deşi nu a părăsit România, Paul Cernovodeanu a reuşit să se realizeze pe deplin ca istoric, fără a face, în scris, absolut deloc compromisuri cu regimul comunist. Cu adevărat, nici o pagină publicată de Paul Cernovodeanu înainte de Decembrie '89 nu este tributară propagandei de dinainte, ceea ce e aproape o dovadă de măiestrie în raport cu ochii vigilenţi ai cenzurii. In spatele unei aparenţe de vetusteţe se ascundea un spirit viu şi destul de abil.

Una dintre marile tristeţi ale vieţii sale – îl cunoşteam în momentul când s-a petrecut tragicul eveniment – a fost pierderea unicului său fiu Nicolae. Acesta, fiind student, s-a înecat într-un lac bucureştean. S-a spus că au fost cauze naturale, că a murit de inimă, nu am cum să verific diagnosticul. In orice caz, familia Cernovodeanu a fost mult afectată de regimul totalitar, primul care i-a căzut victimă fiind Ştefan, frate mai mic al istoricului, talentat şi promiţător genealogist, în special al familiilor boiereşti moldoveneşti. Din păcate, nu a apucat să publice, dar de la el au rămas mulţi arbori genealogici în manuscris, risipiţi prin diferite arhive personale. Poate că studiile genealogice româneşti în general ar fi arătat altfel dacă ar fi trăit Ştefan Cernovodeanu. Despre sfârşitul său există mărturia scriitorului Stefan J.Fay, un alt regretat membru al Comisiei de Heraldică, Genealogie şi Sigilografie de pe lângă Institutul de Istorie „N.Iorga". La 31 martie 1951, Stefan J.Fay nota în jurnalul său: „Seara în beciul lui Manole - urmărit şi el pentru părăsirea domiciliului obligatoriu şi trăind sub numele primului soţ al Micăi: George Petrescu. S-au adunat: Mica, Manole, Bichi Catargi, Ştefan Cernovodeanu, Voica, eu. Ştefan Cernovodeanu foarte deprimat. Trimisese fratelui său, Dan, deţinut la Canal, un pachet care i s-a întors, de unde deduce că fratele său ar fi murit. Cei trei fraţi Cernovodeanu[2] foarte uniţi între ei. Pe la orele 11, Ştefan şi Bichi pleacă. Noi ne culcăm. Pe la 12 noaptea bătăi în geam. Era Bichi care ne chema, pe Manole şi pe mine, să venim iute că Ştefan s-a otrăvit. Bichi abia se despărţise de el, la uşa casei lui, şi, sosind acasă, primeşte un telefon de la Cernovodeanu – tatăl. Voica cere să se ducă ea cu Manole, pentru a lua legătura cu doctorul Spiru Constantinescu, soţul Michetei[3], actualmente şeful laboratoarelor de igienă pe Bucureşti. Sosind însă acasă la familia Cernovodeanu, l-au găsit pe Ştefan mort. Se otrăvise cu cianură de potasiu, moarte instantanee. (Multe luni mai târziu s-a aflat că Dan Cernovodeanu trăia. Pachetul se întorsese pur şi simplu fiindcă, în procesul de nimicire a deţinuţilor, se suprimase orice drept de primire a pachetelor sau a contactelor cu familia)"[4].

2. De fapt au fost patru fraţi Cernovodeanu, cel mai mare ca vârstă – dar mai puţin cunoscut – fiind inginerul Ion Cernovodeanu.

3. Micheta era sora lui Mircea Vulcănescu.

4. Ştefan J.Fay, Caietele unui fiu risipitor, Bucureşti, Ed.Humanitas, 1994, pp.49-50.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Potrivit unor informaţii orale care circulau în high-life-ul bucureştean, Ştefan Cernovodeanu ar fi avut o relaţie cu un diplomat de la Legaţia elveţiană şi fiind şantajat de Securitate să colaboreze, a preferat să-şi pună capăt zilelor. Oricum ar fi, moartea lui Ştefan Cernovodeanu – o tânără speranţă nerealizată a ştiinţelor auxiliare româneşti – rămâne legată de mizeriile perioadei instaurării regimului comunist.

Celălalt frate, Dan Cernovodeanu, a fost cunoscut mai ales prin faptul că s-a numărat printre colegii de clasă ai Regelui Mihai. A şi fost, după Decembrie '89, unul dintre artizanii mişcării monarhiste, nu cu prea mare succes. Dan Cernovodeanu împărtăşea ceva din hărnicia fraţilor săi mai mici Paul şi Ştefan, dar în alt domeniu, cel al heraldicii pe care a ilustrat-o cu multă strălucire. În anii '90 a ţinut un curs de heraldică în cadrul Facultăţii de Istorie din Bucureşti, curs îndeaproape inspirat din teza sa de doctorat, susţinută la Paris[5]. M-am numărat printre cei doar doi audienţi ai acestui curs, frecvenţa atât de scăzută nefiind de natură să-l descurajeze pe bătrânul dar optimistul heraldist. Stabilit în capitala Franţei în anii '70, după ce făcuse un stagiu substanţial în închisorile comuniste, Dan Cernovodeanu a reuşit să participe la multe reuniuni internaţionale în domeniul heraldicii şi sigilografiei şi să publice o sumedenie de articole în reviste străine de acest profil. Îmi amintesc că m-a întrebat odată, fiind în casă la prietenul Gheorghieş Lecca, la Paris: având în vedere că mă ocup atât de intens de cercetări genealogice, din ce familie boierească mă trag oare?

Chiar dacă era uneori fantezist în explicaţii, heraldica românească nu poate fi concepută fără Dan Cernovodeanu, după cum, dacă ar fi trăit şi ar fi putut publica, nici progresele genealogiei româneşti nu s-ar fi făcut fără Ştefan Cernovodeanu. Vocaţia celor doi a găsit însă o compensaţie şi o împlinire în opera şi activitatea fratelui istoric, rămas la Bucureşti. Bosa trecutului şi a genealogiilor venea la fraţii Cernovodeanu fireşte de la propria lor ascendenţă, atât pe filiera paternă cât şi maternă. Despre acest subiect am discutat în repetate rânduri, mai ales cu Paul Cernovodeanu care avea o viziune mai obiectivă. Dan Cernovodeanu, care schimbase altădată informaţii şi opinii genealogice cu un maestru al domeniului – l-am numit pe George D.Florescu – credea în identitatea dintre familia Cernovodeanu-Damari, de mari dregători din veacul XVIII şi familia Cernovodeanu, de mică boierie din secolul XIX, din care proveneau fraţii Cernovodeanu[6]. Paul Cernovodeanu era mult mai sceptic în această privinţă şi personal sunt înclinat să-i dau dreptate. Dar chiar dacă Cernovodenii lor nu erau aceiaşi cu cei mai sus situaţi din epoca fanariotă – cu mariaje sus-puse -, fraţii Cernovodeanu descindeau pe linie feminină dintr-o familie cu rezonanţă în vechiul

5. Dan Cernovodeanu, Evoluţia armeriilor Ţărilor Române de la apariţia lor şi până în zilele noastre (sec.XIII – XX), Brăila, Muzeul Brăilei – Editura Istros, 2005.

6. Idem, Heraldica şi onomastica în slujba genealogiei: cazul familiei Cernovodeanu (sec.XVIII – XIX), în "Arhiva Genealogică", serie nouă, V(X), 3-4, 1998, pp.267-274.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Bucureşti, boierii Bărbăteşti, ctitori a două biserici în oraşul de pe Dâmboviţa. Pe de altă parte, tot pe linie maternă scoborau din familia boierească Ciocârlan din Targovişte, prin care se înrudeau cu cantăreaţa Hariclea Darclée şi cu pictorul Petre Iorgulescu-Yor. Bunicul lor matern, arhitectul Ştefan Ciocârlan (1856 – 1937), s-a numărat printre primii publicişti de arhitectură de la noi, fiind şi autorul unor proiecte de clădiri în Bucureşti.

Am stat mult în cumpănă dacă să încredinţez tiparului epistolele de mai jos, ceea ce explică de ce nu le-am publicat până acum. Pentru cunoaşterea unui istoric reprezentativ cum a fost regretatul Paul Cernovodeanu, ele sunt folositoare şi instructive. Câtă seriozitate şi aplicaţie punea şi doar în aceste epistole trimise unui mult mai tânăr coleg de la Institutul de Istorie „N.Iorga", aflat la studii în Franţa şi în Germania! În ultima dintre ele este vorba de decesul genealogistului Alexandru V.Perietzianu-Buzău (1911 – 1995), la a cărui înmormântare a luat parte. Deţin de la Paul Cernovodeanu o schiţă cu locul de la cimitirul Bellu în care a fost îngropat bătrânul nostru prieten, pentru care domnul Cernovodeanu nutrea simpatie şi preţuire. Datorită pasiunii şi activităţii febrile a regretatului Alexandru V.Perietzianu-Buzău, încetarea sa din viaţă constituie un moment însemnat pentru însăşi dezvoltarea disciplinei. Cât de bizar a fost faptul că decesul acestuia a survenit câteva zile după comemorarea la Academia Română a istoricului şi genealogistului Ioan C.Filitti, de care Alexandru V.Perietzianu-Buzău era legat prin fire de rudenie, de afinitate profesională şi umană.

Fie ca scrisorile de faţă – împreună cu multe alte documente care vor putea fi date la iveală în viitor – să contribuie la cunoaşterea personalităţii unui istoric remarcabil, care deşi a trăit şi a lucrat sub regimul comunist, a perpetuat în timpul acestuia spiritul istoriografiei româneşti tradiţionale. Opera sa vastă ilustrează un fenomen care va trebui luat foarte în serios: continuitatea României necomuniste în vremea regimului totalitar.

Documente epistolare

1) 31 ianuarie 1992, Bucureşti. *Scrisoare a lui Paul Cernovodeanu către Mihai Sorin Rădulescu aflat la studii de masterat în Franţa, în care îi solicită să facă cercetări în legătură cu pictorul brazilian Rodolfo Amoêdo, autorul unui portret al bunicului său matern, arhitectul Ştefan Ciocârlan.*

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

"Bucureşti 31 ianuarie 1992

Dragă Domnule Miki,

Nu m-am înşelat atunci când m-am adresat d^tale^ pentru a întreprinde cercetări <<detectivistice>> în probleme atât de dificile. In ceea ce priveşte Lescalopier[7] şi bunicul meu[8], datele pe care mi le-ai procurat sunt excelente şi îţi sunt mai mult decât recunoscător – Ai trecut toate "testele" cu "foarte bine" şi aceasta demonstrează cu toată evidenţa calităţile d^tale^ de cercetător şi genealog înnăscut. Deci nici nu mai pun la îndoială rezultatele lucrării ce o întreprinzi pentru INALCO despre elite[9]; prevăd pentru d^ta^ un viitor strălucit şi mă bucur că dai totodată strălucire prin munca d^tale^ Institutului <<N.Iorga>>. Inainte de a-ţi mulţumi înc-odată şi pentru felicitările de Anul Nou pe care ţi-l doresc numai plin de succese şi a te informa despre unele activităţi de aici, trebuie să-ţi mărturisesc că sunt nevoit să pun din nou la încercare remarcabilele d^tale^ însuşiri de Sherlock Holmes. <<Cazul>> este mai greu decât îmi închipuiam şi acesta este al pictorului brazilian Rodolfo Amoedo[10]. Din datele de care dispun din lucrarea 150 Anos de pintura no Brasil, Rio de Janeiro, 1989 la articolul despre pictorul amintit, se notează că el s-a născut la 11 decembrie 1857 la Salvador, Bahia, ca fiu al lui Carlos Amoedo şi al Levlindei Amalia Amoedo. A plecat la Paris în mai 1879 să studieze la Ecole des Beaux Arts, având ca profesori pe Alexandre Cabanel şi pe celebrul Puvis de Chavannes, stând în capitala Franţei până în 1887. Deci Adolphe Amoedo, născut la Rio de Janeiro la 12 decembrie 1859, înscris tot la Beaux Arts, oricât ar părea de curioasă coincidenţa, nu poate fi confundat cu Rodolfo – Să fi fost un frate al său mai tânăr sau matricola găsită de d^ta^ conţine grave inexactităţi? Rodolfo Amoedo a expus la Paris în 1882 şi 1887; deci trebuie să fi existat cataloage ale expoziţiilor picturilor sale. Vezi dacă poţi folosi cumva bibliografia dată de Thieme – Becker, Allgemeines Lexikon der bildenden

7 Paul Cernovodeanu, Călătoria lui Pierre Lescalopier în Ţara Românească şi Transilvania la 1574, în "Studii şi Materiale de Istorie Medie", vol.IV, 1960, pp.433-463. Idem, Le voyage de Pierre Lescalopier à travers l'Europe Centrale (1574), în "Revue Roumaine d'Histoire", t.7, nr.3, 1968, pp.371-383.

8 Mihai Sorin Rădulescu, Documente franceze despre arhitectul Ştefan Ciocârlan, în idem, Memorie şi strămoşi, Bucureşti, Ed.Albatros, 2002, pp.188-196.

9 Era vorba de o lucrare de masterat – numit în Franţa "Diplôme d'Etudes Approfondies" (DEA) – susţinută în iunie 1992 la Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INALCO), sub îndrumarea prof.dr.Catherine Durandin. Lucrarea de masterat a fost apoi dezvoltată într-o teză de doctorat susţinută în cadrul aceleiaşi instituţii, în ziua de 12 aprilie 1995, sub coordonarea aceleiaşi profesoare. Teza a văzut lumina tiparului cu titlul Elita liberală românească 1866 – 1900, Bucureşti, Ed.All, 1998.

10 Archives Nationales, Paris, fonds Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts, cota AJ^52^ 250 (microfilm).

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Künstler, Leipzig, I, 1907, p.419 şi E.Bénézit, Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs, I, Paris, 1960, p.148. Cred că lucrarea lui E.Acquarone şi A.de Quieroz Vieira, Obras primas de Rodolfo Amoêdo, Rio de Janeiro, 1941 nu se găseşte prin bibliotecile pariziene. După părerea mea ar trebui văzute cataloagele de elevi ale lui Cabanel şi Puvis de Chavannes între 1879 – 1887 dacă mai există şi mai ales cataloagele expoziţiilor lui Amoedo din 1882 şi 1887, dacă ar fi cumva la Bibliothèque Nationale. Nu ştiu dacă şi cum funcţionează la Paris un Institut de istoria artelor; poate că de acolo ai putea găsi un fir. In sfârşit, aceasta e ultima speranţă de a mai găsi ceva, căci din cele cât m-am interesat eu la prof. Donato Mello Jr. din Rio de Janeiro, perioada <<pariziană>> a lui Amoedo este foarte puţin cunoscută acolo iar tabloul pictat al bunicului meu în 1882, absolut ignorat. Problema s-a mai complicat şi cu acest misterios Adolphe Amoedo, încât enigma a devenit şi mai obscură – Nu doresc să-ţi iroseşti timpul, deoarece şi aşa ai făcut enorm pentru mine, dar undeva ambiţia şi amorul propriu mă îndeamnă – ca şi instinctul că nu greşesc – că soluţia nu poate sta decât în mâinile unui investigator calificat ca d^ta^. Deci, în afara arhivelor Şcoalei de Belle Arte, unde se pare că ai epuizat toate posibilităţile de a mai găsi ceva, ar rămâne Bibliothèque Nationale şi vreun Institut de istoria Artei, precum şi unele materiale privind pe Cabanel sau Puvis de Chavannes, ca profesori ai lui Amoedo. Nu cred că nu există la Paris specialişti în istoria artei care să ignore absolut totul despre Amoedo, mai ales că a expus în capitala Franţei, în două rânduri, la 1882 şi 1887. Ori anul 1882 este cel <<fatidic>> în care a executat portretul bunicului meu. E ultima încercare la care mai apelez la d^ta^ şi dacă găseşti ceva, meriţi doctoratul în genealogie cu <<magna cum laude>>. Iar dacă nu, tot îţi voi mulţumi călduros că te-ai străduit şi că ai încercat să mă ajuţi în această <<enigmă>> braziliană cu conotaţii franco-române.

Acum în ceea ce priveşte noutăţile din ţară, doresc să-ţi spun că amicul Gorovei organizează în iunie la Iaşi al III^lea^ simpozion de genealogie – unde regret foarte mult că nu poţi participa – având ca tematică două puncte: I Memoria genealogică II Inrudire şi strategii familiale – M-am înscris la primul punct cu o comunicare despre importanţa tabelelor de ascendenţi (Ahnentafeln) pentru genealogia istorică (oameni de stat, familii domnitoare etc.) prefaţând preocupările mele în materie despre care ţi-am mai scris.

În altă ordine de idei am alcătuit un mic articol pentru <<Revista de istorie şi teorie literară>> referitor la biografia publicistului Scarlat Tâmpeanu (c.1783 – 1856)[11], treti-logofăt, serdar (1837) şi paharnic (1841). Era fiul unui Barbu, a locuit

11 Paul Cernovodeanu, Contribuţii privitoare la biografia şi activitatea publicistului Scarlat Tâmpeanu (1783 – 1856), în "Revista pentru Istorie şi Teorie Literară", t.40, nr.1-2, 1992, pp.155-161. Despre interferenţele dintre studiile genealogice şi cele de istorie literară, vezi idem, La généalogie, auxiliaire

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

în Bucureşti pe Podul Calicilor în Mahalaua Vlădica, a avut ca soţie pe o Maria şi un frate, Nicolae, trăitor la Piteşti în 1850. Nu ştiu ce rudă era cu un Ioniţă Tâmpeanu, <<conţipist>> la 1853. Soţii Scarlat şi Maria Tâmpeanu au murit respectiv la 31 mai 1856 şi 29 ianuarie 1860, fiind înmormântaţi în cimitirul Bisericii Icoanei, unde mai există o stelă funerară şi o lespede mai nouă din 1902, cu numele lor, în locul celor originale dispărute – In fişierul Şt.Grecianu de la Academie n-am găsit nimic despre familia Tâmpeanu şi nici inginerul Muşat nu ştia nici el ceva. Dl Perietzeanu mi-a spus că ar fi fost rudă cu Clincenii, dar n-am găsit aşa ceva. Oricum, îmi pare bine că am conturat puţin biografia acestui modest traducător din Halimà, Metamorfozele lui Ovidiu, Diego Hurtado de Mendoza, Voltaire, Chateaubriand, Bossuet, Massillon, Fénelon etc.

Am informaţii că la toamnă se va reînfiinţa Şcoala superioară de arhivistică şi paleografie de pe lângă Arhivele Statului, unde după ce-ţi vei lua doctoratul, vei merita din plin să ocupi catedra de genealogie – Îţi urez mult spor în activitatea d^tale laborioasă pentru <<mémoire de D.E.A.>> şi alte cercetări şi nu te supăra dacă te sâcâi cu Amoedo. Numai dacă poţi şi mai ai timp – Rămân al d^tale sincer obligat, Cu toată preţuirea şi prietenia

Paul Cernovodeanu"

---

2) 5 aprilie 1992, Bucureşti. *Scrisoare a lui Paul Cernovodeanu către Mihai Sorin Rădulescu, aflat la studii în Franţa, în care îi comunica ultimele noutăţi din domeniul cercetărilor genealogice româneşti. Este vorba mai ales de căutările genealogistului Alexandru V.Perietzianu-Buzău în legătură cu "Demetrios Parepa, Baron de Boyesku", care au dus la publicarea unui articol în revista "Muzica".*

"Domnului Mihai Rădulescu

3 Rue des Carmes

75005 Paris - Prin bunăvoinţa d^lui profesor Petre Ş.Năsturel –

5 aprilie 1992

Dragă Domnule Miki,

Am primit scrisoarea d^tale din 19 / III a.c. cu toate lămuririle despre Amoêdo

---

de l'histoire littéraire en Roumanie, în Recueil du 11e Congrès International des Sciences Généalogique et Héraldique, Liège, 29 mai – 2 juin 1972, pp.139-144 + 2 anexe.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

pentru care îţi mulţumesc foarte mult. Acum pot considera dosarul acestui artist ca fiind destul de complect şi apt pentru a constitui subiectul unei comunicări. Iţi rămân mai mult decât îndatorat şi te felicit pentru dibăcia d^tale <<sherlock-holmească>> [sic !] de a afla în biblioteci şi arhive tot ce se putea găsi la Paris asupra lui. In felul acesta cunoştinţele d^tale biografo-genealogice au păşit şi peste Atlantic. Meriţi, cu prisosinţă, diploma <<Magna cum laude >> !

L-am întâlnit pe dl.Gorovei acum vreo două săptămâni, venit în treacăt pe la Bucureşti şi m-a informat că toate comunicările de genealogie ţinute la Iaşi în sesiunile din 1990 – 1991 le va tipări reunite într-un singur volum. De asemenea m-a înştiinţat că <<Anuarul Institutului...>> din Iaşi pe 1990 este dat la tipar, fără a mai avea proporţiile celor tipărite odinioară. Este şi firesc, dar sunt convins că va fi la fel de interesant şi substanţial ca şi celelalte.

Acum la capitolul <<diverse>> doream să te binedispun cu două imposturi genealogice, dintre care ultima este de <<marcă>>. Am primit acum o lună de la o d^nă (d^şoară ?) Mary Stratton din Oakland (USA) o scrisoare cu rugămintea ca Institutul (recte Comisia de genealogie) să-i comunice date despre <<Demetrios Parepa, Baron de Boyesku (!), a Wallachian Bojar>>, care din căsătoria cu o cântăreaţă engleză, a avut o fiică născută în 1836, tot artistă. Am discutat cu d.Sandu Perieţeanu care mi-a găsit o familie de boiernaşi Parepa (din jud.Prahova) încă de la începutul sec.XVII[12], dar problema cu <<baronia>> de <<Boyescu>> rămâne mai încurcată. Este posibil ca familia Parepa să fi avut ca posesiune satul Bueşti (jud.Ialomiţa) sau ca mama amintitului <<Demetrios>> să fie născută din neamul boiernaşilor Buescu, ceea ce e mai puţin probabil.

Din toată această <<şaradă>> genealogică rămâne valabilă doar aserţiunea că la începutul sec.XIX, un boiernaş din neamul Parepa <<şi-a luat valea>> în Anglia, pripăşindu-se ca un pribeag pe acolo şi dându-şi fumuri şi aere de aristocrat s-a <<baronit>> spre a se arăta grozav în faţa cântăreţii londoneze. E posibil să fi avut şi ceva parale din vreo negustorie oarecare. Iată aşadar un aspect insolit al <<relaţiilor>> româno-engleze ce trebuie desluşit. A doua <<comedie>> este şi mai gogonată şi vine tot din ţara <<perfidului>> Albion. Un medic londonez s-a adresat d^rului Gheorghe Brătescu care la rândul lui m-a consultat pe mine în privinţa unui <<Marin Brâncoveanu>> (!) născut la Bucureşti la 23.02.1886 având ca părinţi pe un Eduard (sic !!!) şi o Elizabeta Brâncoveanu. In mod suspect, în scrisoare se afirmă că <<ramura familiei se trage, pare-se, din părţile Iaşilor>> (!!). După studii, junele pleacă la 1907 în India, unde lucrează până în 1914 la un ziar din Calcutta <<The Englishman>> după care devine ofiţer de carieră în armata colonială engleză din

12. Alexandru V.Perietzianu-Buzău, O mare soprană: Eufrosina Parepa - Rosa, în "Muzica", nr.4 / 1992, pp.139-143.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

India, apoi din Regatul Unit, ajungând la gradul de căpitan. Şi acum <<surpriza cea mare>> ! Naivul medic londonez a trimis d^rului^ Brătescu şi <<blazonul familiei>> (un desen în xerox), care ce crezi că reprezintă? Nici mai mult, nici mai puţin decât stema Bucureştilor, cu o coroană murală şi deviza <<Patria şi Dreptul meu>>. Iată, dragul meu, ce bazaconii apar despre noi în sobra capitală britanică[13]. Ce să ne mai mirăm atunci de <<contele>> Dracula? Trimiţându-ţi multe complimente de la colegi, urându-ţi mult succes în activitatea ce o desfăşori şi mulţumindu-ţi înc-odată pentru datele trimise. Rămân al d^tale^, cu multă prietenie

Paul Cernovodeanu"

---

3). 7 mai 1992, Bucureşti. *Scrisoare a lui Paul Cernovodeanu către Mihai Sorin Rădulescu, aflat la studii la Paris, în care îi împărtăşea noutăţi despre cercetările genealogice româneşti. De asemenea, îi solicita informaţii despre familiile Mavrocordat de la Dângeni (jud.Botoşani) şi Pleşoianu.*

„3 Rue des Carmes — Prin bunăvoinţa d^lui^ profesor Petre Ş.Năsturel
Résidence des Carmes
Chambre 24 — 7.05.1992

Dragă Domnule Miki,

Iţi mulţumesc foarte mult pentru ultima d^tale^ scrisoare ca şi pentru amabilele urări de Sfintele Paşti. Iţi urez şi eu <<Hristos a înviat>>, deşi cu întârziere, dar din toată inima. Activitatea genealogică din jurul meu se înteţeşte şi-ţi resimt lipsa, deoarece la unele probleme concursul d^tale^ mi-ar fi indispensabil – Mai întâi a venit pe la mine la Institut un domn Dombrovski din München (văr cu Nina Dombrovski, fiica fostului primar al Capitalei, generalul Victor Dombrovski) care susţine că descinde prin femei dintr-o ramură moldovenească necunoscută a Mavrocordaţilor[14], care este respinsă însă în lucrarea lui Mihai Sturdza. Ar fi vorba de scoborâtorii unui Ioan Mavrocordat căsătorit cu o Ralu Rosetti: acest Ioan ar fi fratele lui Alexandru vodă Mavrocordat Delibei. Se pare că această familie s-ar numi în realitate Mavrogordat

13. Paul Cernovodeanu a fost preocupat şi de o altă descendenţă ipotetică a Brâncovenilor, vezi idem, O pretinsă descendenţă a domnului Constantin Brâncoveanu în Georgia. Studiu de caz, în „Arhiva Genealogică", serie nouă, V (X), 3-4, 1998, pp.27-34.

14. Este vorba de Mavrocordaţii de la Dângeni (în fostul judeţ Dorohoi), din care există descendenţi şi astăzi în Bucureşti.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

şi că n-are nici o legătură cu cea princiară. Ştii ceva despre aceasta ?

Apoi altă poveste – In ceea ce priveşte familia paşoptistului colonel Nicolae Pleşoianu, oltean, nu ştiu exact dacă este totuna sau diferită cu aceea a Ancuţei Pleşoianu, prima soţie a generalului Gheorghe Magheru[15]. Dl Perietzeanu nu mai are la dânsul tabelele genealogice şi nu-şi mai aminteşte iar dl.Dan Pleşia nu este interesat de sec.XIX pe care îl cunoaşte mult mai puţin. Sper că atunci când te vei întoarce în ţară să-mi poţi furniza amănunte mai precise.

În cadrul unei viitoare şedinţe a comisiei noastre d. Şerban Rădulescu-Zoner o să ne prezinte o serie de membri necunoscuţi ai familiei Brătianu[16], încă nelegaţi de principalul lor arbore genealogic – El lucrează – ca şi d-ta – pentru un program al elitelor, în cadrul temei propusă de d^na^ Catherine Durandin, oprindu-se asupra personalităţii lui Ion I.C.(Ionel) Brătianu şi familiei sale. Sper că avansezi cu spor în lucrările d^tale^ şi aştept cu nerăbdare – ca şi alţi colegi – reîntoarcerea d^tale^ în iunie pentru a pune la punct proiectele comune.

Asigurându-te de toată prietenia şi preţuirea mea, îţi urez spor la muncă şi numai succese. Al D^tale^ sincer

Paul Cernovodeanu"

4.) 3 februarie 1995, Bucureşti. *Scrisoare a lui Paul Cernovodeanu către Mihai Sorin Rădulescu, aflat la Paris pentru susţinerea doctoratului, în care îi comunica date despre ascendenţa franceză a familiei regale a României.*

"Bucureşti 3.02.1995

Dragă Domnule Miky

Iţi mulţumesc mult pentru scrisoarea D^tale^ din 26.01. a.c. care mi-a făcut mare plăcere. Imi pare bine că te-ai instalat convenabil la Paris şi că ai aranjat cu Mme Durandin subiectul tezei de doctorat. Este drept că mai ai de furcă în această privinţă, dar ştiu că nu te sperie munca şi că ai să poţi răzbi până la capăt ca să obţii acest doctorat necesar la Paris.

15. Despre familia Pleşoianu, vezi Dan V.Plesoianu, Pleşoienii, in "Magazin Istoric", 6, 1995, pp.37-39; 7, 1995, pp.53-55. Idem, Cronica unei familii: Pleşoienii de Romanaţi, in "Revista Istorică", serie nouă, t.VI, nr.1-2, ian.-febr.1995, pp.135-158.

16. Şerban Rădulescu-Zoner, Dana şi Dumitru Bleoancă, Noi date privind genealogia familiei Brătianu, în "Revista Istorică", t.4, nr.1-2, ian.-febr.1993, pp.178-180.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Doresc să-ţi mulţumesc, totodată, foarte mult pentru pachetele cu cărţi remise d[lui] Năsturel şi fratelui meu pentru care îţi rămân foarte îndatorat. Am primit confirmarea de la sus amintitul prieten ca şi necrologul publicat în <<Lupta>> pentru Nicoară Beldiceanu, la fel ca şi memorialul întocmit pentru acelaşi de Eugen Lozovan.

Să-i spui d[lui] Năsturel că am să-i scriu foarte curând după data fatidică de 7 şi 8 februarie a.c. în care se va discuta la Academie soarta Institutelor şi a direcţiilor lor. Vom vedea cine va mai rămâne în funcţie sau nu şi ce ne rezervă viitorul la toţi. Să sperăm că totul va ieşi bine.

In legătură cu lămuririle pe care mi le ceri privind ascendenţa franceză a regilor României, îţi reproduc după Sever de Zotta, Cei 64 strămoşi ai A.S.R.Principelui Carol din <<Arhiva Genealogică>>, anul II, ian.- martie 1913, datele ce te interesează. Astfel în tabelul 8 întâlnim următoarele:

Pierre Murat ∞ Jeanne Loubières
căs.La Bastide Murat
22.II.1746

n.La Bastide Murat 22 XI 1721 + Idem 27 VII 1799

n.La Bastide Murat (?) 1722 (?) + La Bastide Murat 11 III 1806

Emeric d'Astorg ∞ Marie Alanyon
căs.Vaillac 1760 (?)

n.La Bastide Murat 1721 + ?

n.? + ?

I
Pierre Murat

I
Louise d'Astorg

căs.La Bastide Murat
28 II 1783

n.La Bastide Murat 27 XI 1748 + Idem 8 X 1792

n.La Bastide Murat 23 X 1762 + Idem 31 V 1832

I

Marie Antoinette Princesse Murat
n.Cahors (Lot) 3 I 1793 + Sigmaringen 19 I 1847
∞ Paris 4 II 1808 Karl Anton I Prinz von Hohenzollern
Sigmaringen (n.Kirn (?) 20 II 1785 + München 11 III 1835)
(bunicii paterni ai regelui Carol I)

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Planşa 9:

Claude de Beauharnais ∞ Marie Françoise Comte de Roches–Baritaud	Mouchard de Chaban	Claude Marquis de Lezay-Marnésia	Marie Marquise de Nettancourt de Vaubecourt
căs.Paris III 1753		căs.3 III 1766 (?)	
n.Rochefort 16 I 1717 + Paris 25 XII 1784	n.Paris II 1738 (?) + Paris	n.Metz 26 VIII 1735 + Besançon	n.? + ?

....

I

François Claude comte de Beauharnais, pair de France

I

Claudine Marquise de Lezay – Marnésia

căs. 15 VII 1774 (?)

n.La Rochelle 26 IX 1756
+ Paris 10 I 1819

n.Castel Montonne 1768 (?)
+ Paris 10 IV 1792

I

Stéphanie Princesse de Beauharnais
n.Paris 28 VIII 1789 + Nice 29 I 1860
∞ Paris 8 X 1806 Karl Ludwig grand duc de Baden (n.Karlsruhe 8 VI 1786 + Rastatt 8 XII 1819)
(bunicii materni ai regelui Carol I)

Izvorul principal la care trimite Sever de Zotta este: De Courcelles, Histoire des Pairs de France, vol.I-IV, VI. Desigur că în afara monografiilor nobiliare va trebui să cercetezi, în măsura posibilităţilor şi genealogii locale sau registre parohiale, pietre de mormânt etc. Nu ştiu dacă vei avea timp pentru toate acestea. Oricum, merită să încerci.[17]

Te-aş ruga la rândul meu să cauţi dacă poţi să-mi identifici cine era principele de Hessen-Darmstadt, care a fost propus în 1774 să devină <<rege al Daciei>>, într-un proiect nerealizat al Ecaterinei a II[a] ? Poate a fost cumva general în armata rusă ? Dacă nu te oboseşte şi ai timp încearcă să mi-l găseşti; poate era rudă şi cu Friedrich II al Prusiei sau cu Maria Theresia a Austriei. Astfel s-ar explica planurile ţarinei. Rămâne de văzut.

17. Mihai Sorin Rădulescu, Despre ascendenţa franceză a dinastiei regale a României, în „Arhiva Genealogică", serie nouă, IV (IX), 3-4, 1997, pp.259-270.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Pierre Murat ∞ Jeanne Lorbières — Emeric d'Astorg ∞ Marie Alexyne
căs. La Bastide Murat 22 II 1746 — căs. Vaillac 1760(?)

m. La Bastide Murat 22 XI 1721 + Idem 27 VIII 1799 — n. La Bastide Murat (?) 1722(?) + La Bastide Murat 11 III 1806 — n. La Bastide Murat 1721 + ? — n. ? + ?

Pierre Murat — Louise d'Astorg
căs. La Bastide Murat 28 II 1783

m. La Bastide Murat 27 XI 1748 + Idem 8 X 1792 — m. La Bastide Murat 23 X 1762 + Idem 31 V 1832

Marie Antoinette Princesse Murat
m. Cahors (Lot.) 3 I 1793 + Sigmaringen 19 I 1847
∞ Paris 4 II 1808 Karl Anton I Prinz von Hohenzollern
Sigmaringen (m. Kirn (?) 20 II 1785 + München 11 III 1835)
(bunicii părinților regelui Carol I)

Plan 9:

Claude de Beauharnais Comte de Roches-Baritaud — ∞ Marie Françoise Mondard de Claban

căs. Paris III 1753

m. Rochefort 16 I 1717 + Paris 25 XII 1784 — n. Paris II 1738(?) + Paris 2 VII 1813

Claude Marquis de Lezay-Marnésia — Marie Marquise de Nettancourt de Vaubecourt

căs. 3 III 1766(?)

m. Metz 26 VIII 1735 + Besançon 9 XI 1800 — m. ? + ?

François Claude Comte de Beauharnais, pair de France

căs. 15 VII 1774(?)

m. La Rochelle 26 IX 1756 + Paris 10 I 1819

Claudine Marquise de Lezay-Marnésia

m. Castel Montonne 1768(?) + Paris 10 IV 1792

Stéphanie Princesse de Beauharnais
m. Paris 28 VIII 1789 + Nice 29 I 1860
∞ Paris 8 X 1806 Karl Ludwig grand duc de Baden (m. Karlsruhe 8 VII 1786 + Karlsruhe 8 IV 1818)
(bunicii materni ai regelui Carol I)

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Izvorul principal la care trimite Severin de Zotta este: de Courcelles, Histoire des Pairs de France, v. I → IV, VI. Desigur că în opera monografilor nobiliare vei trebui să cercetezi, în măsura posibilităţilor şi genealogii locale sau registre parohiale, pietre de mormânt etc. Nu ştiu dacă vei avea timp pentru toate acestea. Oricum, merită să încerci.

Te-aşi ruga la rândul meu să cauţi dacă poţi să-mi identifici cine era principele de Hessen-Darmstadt, care a fost propus în 1774 să devină „rege al Daciei", într-un proiect nerealizat al Ecaterinei a II-a? Poate a fost cumva generalul în armata rusă? Dacă nu te obosesc şi ai timp încearcă să mi-l găseşti; poate era rudă şi cu Friedrich II al Prusiei sau cu Maria Theresia a Austriei. Astfel s-ar explica planurile ţsariţei. Rămâne de văzut.

Te las acum, dragul meu şi îţi trimit cu sinceritate urările mele de sănătate şi pe D-ta de soarta Institutului şi a noastră a tuturor. Cu toată prietenia

Paul Cernovodeanu

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Te las acum, dragul meu şi sper că într-o viitoare scrisoare te voi lămuri şi pe D^ta de soarta Institutului şi a noastră a tuturor.

Cu toată prietenia

Paul Cernovodeanu"

5.) 20 iulie 1995, Bucureşti. *Scrisoare a lui Paul Cernovodeanu către Mihai Sorin Rădulescu, aflat într-un stagiu de cercetare la Institut für Europäische Geschichte din Mainz. In scrisoare este vorba de subiectul de cercetare al destinatarului, privitor la studenţii români la universităţile germane în sec.XIX – prima jumătate a sec.XX, precum şi la alte interferenţe culturale şi politice româno-germane.*

„Bucureşti 20 iulie 1995

Dragă Domnule Miky,

M-a bucurat mult primirea scrisorii D^tale din 7.07. a.c. şi faptul că ai ajuns cu bine şi te-ai instalat confortabil la Mainz, unde poţi să-ţi desfăşori, în condiţii bune, activitatea. Desigur, va trebui mai întâi să vezi ce <<recoltă>> îţi pot da bibliotecile (presupun că sunt mai multe) din Mainz. Părerea mea este că nu trebuie să te limitezi doar la subiectul ce ţi l-ai propus, adică detectarea studenţilor români la universităţile germane, ci poţi să abordezi în genere orice contact româno-german, cu prioritate (pentru că aceasta îţi este specialitatea) cel de ordin genealogic. Pentru studenţi ţi-ar fi necesare cercetări la universităţile din Heidelberg, München şi bineînţeles Berlin, dar desigur în limitele bursei ce îţi este afectată. Mă miră constatarea că la biblioteca Institutului unde ai fost repartizat nu există un fond prea bogat de lucrări genealogice. Această disciplină a fost aşa de intens cultivată în Germania încât această lacună îmi este inexplicabilă. Oricum trebuie să epuizezi la Mainz, ce poţi, apoi să te deplasezi şi în alte centre. Din nefericire nu cunosc nici o lucrare specială privind pe studenţii români în Germania, domeniu prea îndepărtat de preocupările mele. Trebuie să apelezi la serviciile unui specialist în domeniu, poate la Institutul din München. Cred că va trebui să faci investigaţii mai aprofundate în privinţa legăturilor genealogice româno-germane, precum şi în domeniul <<Ahnen-tafel>>-urilor. [...] Sper că n-ai uitat despre proiectul unei istorii a personalităţilor româneşti prin tabelele de strămoşi. Ţi-aş sugera, în limitele posibilităţilor şi o explorare a arhivelor din Sigmaringen, unde pe mine m-ar interesa personal materiale arhivistice în legătură cu regele Ferdinand. Dar poţi, eventual, să ai şi unele surprize genealogice acolo, în legătură cu înaintaşii lui Carol I, pe linie femenină, bine înţeles, deoarece

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

ascendenţa paternă e prea bine cunoscută. Desigur planurile de aici s-ar putea să nu se potrivească cu socotelile de acolo, cu timpul pe care îl ai afectat pentru studii şi mai ales cu bursa din care te întreţii. Deci vei face ce vei putea.

În viaţa de la Institut n-a intervenit nimic nou în structurile de conducere. Vor avea loc concursuri de promovare pentru unii colegi în posturi de cercetători ştiinţifici I, III şi cercetători. Absenţa D^tale^ din ţară constituie, desigur, un handicap deoarece ai fi meritat, cu prisosinţă, să te prezinţi la examenul de cercetător[18].

Să sperăm că până la întoarcerea d^tale^ în decembrie, vor exista alte condiţii propice şi pentru promovarea D^tale^.

În altă ordine de idei, doresc să-ţi spun că Dl.Gorovei se frământă acum cu gândul pe cine ar putea să propună ca director (sau preşedinte? nu ştiu!) al proiectatului Institut de genealogie şi heraldică "Sever de Zotta" din Iaşi. Mi-a oferit mie această poziţie, dar am declinat-o în mod politicos, întâi pentru că starea sănătăţii mele nu-mi îngăduie să fac prea multe planuri pentru viitor şi apoi pentru că nu am <<talente>> administrativ-organizatorice. Propunerea mea a fost ca să găsească o persoană reprezentativă dintre familiile de vază moldovene, deoarece nici Gorovei nu e în măsură să conducă Institutul, suscitând prea multe rivalităţi şi gelozii în rândul colegilor săi din actualul Institut <<Xenopol>>. E o problemă delicată şi trebuie bine gândit cum să se procedeze. M-ar interesa şi opinia D^tale^, dacă ai putea reflecta la un candidat viabil. [...] Oricum, trebuie găsit un moldovean capabil şi destupat la minte. Te voi ţine la curent cu evoluţia problemei şi îţi repet că mă interesează şi părerea D^tale^ în zisa chestiune.

Aştept cu mult interes să-mi mai scrii şi să mă ţii la curent cu treburile D^tale^ şi cu evoluţia investigaţiilor pe care le întreprinzi. Irina Gavrilă şi-a prelungit şederea în SUA cu trei luni, aşa că în afara d^nei^ Venera Achim, nou recrutată pentru o bibliografie generală a lucrărilor privind istoria României apărute peste hotare în intervalul 1985 - 1995, nu mai am pe nimeni în programul II al instrumentelor de lucru.

În privinţa sănătăţii mele, starea este staţionară. Am fost din nou examinat la Spitalul Fundeni de prof.Eugen Proca care s-a declarat, relativ, satisfăcut, urmând să mă reexamineze în septembrie, când se va pronunţa definitiv în privinţa tratamentului, intervenţie chirurgicală sau nu.

Urându-ţi mult succes în investigaţiile D^tale^, te asigur de statornica mea prietenie şi de cuvenita preţuire

Al D^tale^ sincer

Paul Cernovodeanu"

18. Pe atunci eram încadrat în postul numit "asistent de cercetare", deşi lucrarea de plan şi activitatea mea erau evident de cercetător.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

6) 7 august 1995, Bucureşti. *Scrisoare a lui Paul Cernovodeanu către Mihai Sorin Rădulescu, aflat la Institut für Europäische Geschichte din Mainz, într-un stagiu de cercetare. În scrisoare sunt amintite o serie de cercetări efectuate în Germania de către destinatar, privitor la genealogii româno-germane şi la interferenţe de istorie culturală.*

"Bucureşti 7 august 1995

Dragă Domnule Miky,

Îţi mulţumesc mult pentru scrisoarea D^tale^ din 26 iulie a.c. pe care am primit-o acum două zile.

Mă bucur că ai început investigaţiile amănunţite în bibliotecile din Mainz şi în special că ai putut studia amănunţit lucrarea <<clasică>> pentru tabelele de înaintaşi a lui Banniza von Bazan şi strămoşii regelui Carol I din cea la fel de apreciată a lui Kekule von Stradonitz. Cât despre arhivele din Sigmaringen, ele au fost explorate de câţiva cercetători de aici dar mai insistent de d.Dan Berindei (interesat mai mult de corespondenţa lui Carol I cu tatăl său principele Karl-Anton şi cu fraţii săi, în special cu principele Leopold) însă nici unul din ei n-a manifestat vreun interes special asupra regelui Ferdinand I care mă interesează pe mine. Desigur nu am de gând să-ţi stric programul şi să te încarc cu cercetări suplimentare la Sigmaringen; doar dacă ai avea ocazia şi mai ales timp, aş fi fost foarte mulţumit să ştiu ce conţin aceste arhive (cu precădere corespondenţa cu rudele sale ale amintitului monarh). Dar repet, nu-ţi face probleme din această preocupare a mea; ai, desigur, alte lucruri mai importante de explorat, în timpul limitat care ţi-a fost afectat. In ceea ce priveşte pedanteria cu adevărat <<tedescă>> a birocraţilor de la Oficiul Stării Civile din Mainz care apreciază ca secretă (?!) orişice dată ce o conţine arhiva după 1876 este uimitoare. N-am mai întâlnit aşa prostie nici în arhivele engleze, nici americane; doar la ruşi a fost aşa ceva (extins pentru toată starea civilă de la 1850 în sus) pe timpul sovietelor, din teama <<desconspirării>> vreunor dosare de cadre; acum cred că şi acolo accesul este liber. Pentru decesul lingvistului Alexandru Cihac[19], dacă nu poţi să obţii exact data cu pricina din 1876, ar fi bine să apelezi la concursul Institutului din Mainz al cărui bursier eşti, spunându-le că Oficiul Stării Civile îţi face greutăţi în cercetările D^tale^ şi că ai avea nevoie de un atestat, adeverind cercetările D^tale^ în domeniul relaţiilor româno-germane, ca istoric şi nu ca <<detectiv particular>> ce investighează mai ştiu eu ce caz. Şi oricum de la 1876 încoace, cazul – în orice speţă

19 Jana Balacciu, Rodica Chiriacescu, Dicţionar de lingvişti şi filologi români, Bucureşti, Ed.Albatros, 1978, p.95.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

juridică s-ar plasa – ar fi de mult prescris şi n-ar mai intra sub nici o incidenţă legală. Ori poate ei cred că Cihac a lăsat vreo moştenire imensă şi că D^ta^ eşti cercetător de comori?! Totul este aşa de absurd încât mă irită. În felul acesta, cu o asemenea legislaţie (ori reglementare) absurdă a posibilităţilor de studiere a stării civile, nu vei putea înregistra nici un progres în investigaţiile genealogice, unde trebuiesc cercetate acte de naştere, căsătorie, eventual divorţ şi bineînţeles deces. Dacă îţi este necesar şi consideri că ai nevoie, am să pot să-ţi trimit o hârtie cu antetul Comisiei de heraldică şi genealogie, în care să adeveresc că eşti membru al Comisiei, că ai nevoie să efectuezi cercetări în arhivele germane privind legăturile genealogice între familii româneşti şi germane şi că nu urmăreşti niciun scop personal, apelând la serviciile Oficiului de stare civilă. Scrie-mi, te rog, tot ceea ce crezi că este util în această privinţă.

În legătură cu relatarea misiunii avută de emisarii palatini Abraham şi Christoph zu Dohna[20] pe lângă principele Gabriel Bethlen, despre care mi-ai cerut lămuriri, pot să te încredinţez că ea este necunoscută istoriografiei române. Nu ştiu, însă, dacă a fost sau nu folosită în istoriografia maghiară; poate în cea din veacul trecut, căci în cea recentă în nici un caz. Până la proba contrară, cred că textul amintit este inedit sau în cel mai rău caz, necunoscut şi nefolosit de istoricii români. Dacă este tipărit, poţi să aduci xerocopii în ţară, ca după ele să-l publici aici într-o revistă de specialitate.

Oricum acest lucru îmi sugerează ideea ca să-ţi recomand, pe viitor, în programul D^tale^ de cercetări şi examinarea (sau măcar) semnalarea mărturiilor călătorilor germani care au trecut prin ţara noastră în diferite epoci. Desigur, mulţi sunt cunoscuţi dar sunt convins că mai există încă relatări tipărite din sec. XVII – XIX care ne-au scăpat sau nu se află în bibliotecile din România. Este suficient să-mi semnalezi doar numele călătorilor şi eu îţi voi răspunde imediat dacă sunt cunoscuţi sau nu la noi. Deci pe lângă studenţii români în Germania, pe lângă studiul relaţiilor genealogice româno-germane, poţi să-ţi extinzi investigaţiile şi asupra mărturiilor călătorilor germani despre ţara noastră.

Fiind perioada de vacanţă, nu s-a mai întâmplat nimic nou la Institut. Şi eu voi pleca în concediu la 14 august, urmând să mă duc pentru un tratament cu ape minerale la Olăneşti pentru două săptămâni, pentru ca de la 28 august să-mi petrec săptămânile libere rămase, în Bucureşti. Îţi dau, de aceea şi adresa mea personală: str. Băiculeşti 15, ap.25, Bucureşti sector 1, cod 78401. Îţi urez, aşadar, spor la muncă dar şi câteva

20. Cu prilejul sejurului la Institutul de Istorie Europeană din Mainz, am avut drept coleg pe contele Jesko zu Dohna, descendent pe linie maternă din familia nobilă franconă Castell. Fiind interesat de istoria aristocraţiei europene, am avut multe subiecte comune, fiind invitat şi la reşedinţa familiei din localitatea cu acelaşi nume, de lângă Würzburg. Prietenia cu acest tânăr istoric – devenit ulterior arhivistul familiei Castell – m-a apropiat de acel subiect de secol XVII.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

zile de recreere, în această vară, pentru a te destinde. Te asigur de întreaga mea prietenie şi afecţiune

Paul Cernovodeanu"

---

7) 9 octombrie 1995, Bucureşti. *Scrisoare a lui Paul Cernovodeanu către Mihai Sorin Rădulescu, aflat într-un stagiu de documentare la Institut für Europäische Geschichte din Mainz. În scrisoare este vorba de moartea genealogistului Alexandru V.Perietzianu-Buzău, de care destinatarul era foarte ataşat din punct de vedere profesional şi uman, precum şi de o sesiune de comunicări dedicată comemorării istoricului şi genealogistului Ioan C.Filitti (1879 – 1945).*

"9.10.1995

Dragă Domnule Miky

Mulţumesc pentru amabila d^tale^ scrisoare din 25 ale lunii trecute pe care am primit-o la nouă zile după expediere. M-au bucurat succesele investigaţiilor d^tale^ la Biblioteca română din Freiburg şi descoperirile făcute despre care o să ţii, desigur, comunicări la Institut după întoarcerea d^tale^ în ţară la sfârşitul anului. Îţi urez succes în continuare în investigaţiile şi cercetările viitoare şi mai ales cu prilejul apropiatei susţineri a comunicării d^tale^ de la Mainz[21]. Îmi spui că, în general, publicul ştiinţific german nu este prea favorabil românilor: lucrul nu m-ar mira excesiv dacă nu l-ai fi comparat cu atitudinea aparent mai binevoitoare a celui francez. Cred că, în pofida originei latine comune, nici francezii – din cele ce am auzit – nu excelează prin filo-românism, ba chiar de multe ori sunt şi dezagreabili. Dar, în sfârşit, d^ta^ ai fost de atâtea ori în Franţa şi poţi să judeci mai bine în cunoştinţă de cauză.

M-a întristat şi pe mine foarte mult moartea regretatului prieten Alexandru Perietzianu-Buzău, decedat în noaptea de 12 spre 13 septembrie în urma unui

21. Comunicarea, susţinută în cadrul Institutului de Istorie Europeană de la Mainz, a avut drept subiect pe tinerii români aflaţi la studii în Germania în secolul XIX şi în prima jumătate a celui următor. Cercetările efectuate în 1995 în arhivele şi bibliotecile unor universităţi din Germania – Tübingen, Freiburg im Breisgau, Halle, Mainz şi Karlsruhe – au constituit baza documentară pentru două articole intitulate Studenţi români la universităţile din Tübingen şi Halle (1848 – 1918), în vol.meu Memorie şi strămoşi, pp.139-164; Die Ausstrahlung der Universität Giessen auf die rumänische Kultur, în vol. colectiv Modernisierung auf Raten in Rumänien. Anspruch, Umsetzung, Wirkung, hg.von Krista Zach und Cornelius R.Zach, München, IKGS Verlag, 2004, pp.167-176.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

infarct[22]. Mi s-a spus de către d^na^ Georgeta Penelea-Filitti că a suferit mai înainte de o pneumonie care l-a lăsat foarte slăbit. Inmormântarea a avut loc vineri 15 sept. la Cimitirul Bellu în condiţii mai mult decât modeste şi cu o participare extrem de redusă. Deoarece Dan Berindei a plecat cu o zi mai înainte pentru un scurt <<séjour>> de 2 – 3 zile la Paris, din partea Comisiei n-au participat decât trei persoane: C.Rezachevici (mandatat de d.Berindei), fratele meu Dan, sosit cu trei zile mai înainte de la Paris pentru un interval de două luni în ţară şi subsemnatul. Deoarece şi sora lui a decedat cu puţin timp mai înainte, d.Perietzianu nu mai avea aici în ţară pe nimeni ca rudă de sânge sau mai apropiată, în afara unui domn Gussi[23] şi a unei doamne Filitti[24], dacă nu mă înşel, rudă a lui Manole[25].

Personal am pierdut nu numai pe cel mai vârstnic prieten genealog, dar şi pe un preţios colaborator şi un om de mare fineţe sufletească, animat de o deosebită generozitate. S-ar cuveni nu numai să-l evoci într-o comunicare care să fie neapărat publicată dar şi să-i continui opera şi să te îngrijeşti – în măsura posibilului – de materialele sale nepublicate, având grijă a le edita, mai târziu.

Moartea d^lui^ Perietzianu s-a întâmplat, printr-o neaşteptată coincidenţă, să aibă loc chiar în săptămâna în care a fost comemorat semicentenarul stingerii din viaţă a lui Ioan C.Filitti[26]. In ziua de 13 septembrie, între 10–12, a avut loc în Aula Academiei şedinţa comemorativă în care au ţinut comunicări despre ilustrul istoric şi genealog d^nii^ Berindei şi Şerban Papacostea, precum şi d^na^ Georgeta Penelea-Filitti. Comunicările au tratat despre opera lui ca genealog, medievist şi istoric al perioadei regulamentare. După aceea a fost inaugurată tot la Academie, o expoziţie comemorativă Filitti, la a cărei inaugurare a vorbit noul director al Bibliotecii Academiei, apoi prof.Virgil Constantinescu, preşedintele Academiei şi d. Manole Filitti. Expoziţia cuprinde fotografii, manuscrise şi cărţi din fondurile Academiei şi familial, în care debutul îl face un mare arbore genealogic manuscris al familiei

22. Necrologul lui Alexandru V.Perietzianu-Buzău – de Mihai Sorin Rădulescu – a fost publicat în "Arhiva Genealogică", serie nouă, II(VII), 3-4, 1995, pp.341-342.

23. Sora lui Alexandru V.Perietzianu-Buzău, Maria, a fost căsătorită cu Alexandru Gussi, economist şi proprietar funciar, neavând copii. Unul dintre fraţii lui Alexandru Gussi, diplomatul Gheorghe Edmond Gussi, a avut ca fiu pe matematicianul Gheorghe Gussi, fost director al Institutului de Matematică "Simion Stoilow" al Academiei Române.

24. Ana Maria (Nuşa) Filitti născută Paşcanu, vară primară a lui Alexandru V.Perietzianu-Buzău (mamele surori, născute Alexandrescu-Urechia, strănepoate de frate ale istoricului V.A.Urechia). Soţul Nuşei Filitti era Barbu Filitti, ofiţer, decedat, unul dintre fiii istoricului Ioan C.Filitti.

25. Manole Filitti, fiul istoricului, a fost preşedinte al Jockey-Clubului după reînfiinţarea sa de după Decembrie 1989.

26. Alexandru V.Perietzianu-Buzău a susţinut în 1979, cu prilejul centenarului naşterii lui Ioan C.Filitti, în cadrul Comisiei de Heraldică, Genealogie şi Sigilografie de pe lângă Institutul de Istorie "N.Iorga", printre ai cărei membri fondatori se număra, o comunicare despre opera lui Ioan C.Filitti ca genealogist.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Filitti întocmit de istoricul comemorat. Sâmbătă 14 septembrie a avut loc la biserica Sf.Dumitru <<de jurământ>> parastasul solemn al lui I.C.Filitti, săvârşit de soborul de preoţi al lăcaşului, în frunte cu preotul paroh Popescu, scoborâtor şi el dintr-o <<dinastie>> de preoţi care a slujit la zisa biserică din 1865. Au rostit cuvinte evocatoare d.Florin Constantiniu şi amintitul preot paroh. A participat lume puţină, restrânsă doar la cercul familial şi de prieteni. Au mai participat soţii Gheorghe şi Cornelia Danielopolu, d.Manole Rudeanu, câteva cucoane şi fratele meu. Pentru acesta din urmă, dl.Berindei a convocat o şedinţă a Comisiei care a avut loc în după-amiaza zilei de 21 sept. În pofida interesului celor 2 comunicări prezentate (d.Jean N.Mănescu despre participarea sa la Congresul de heraldică de la Krakow <august 1995> şi fratele meu – prezentarea susţinerii tezei sale de doctorat la Paris la 24 iunie a.c.), n-au participat decât 2 (două) (!) persoane, în afara d[lui] Berindei, a d[nei] Căzan, a d[lui] Rezachevici şi a mea. Deci 6 auditori şi 2 comunicatori (Se poate ajunge oare la mai mare decădere a Comisiei din Bucureşti?) In schimb la Iaşi, unde a fost invitat fratele meu de d.Gorovei, la şedinţa filialei Comisiei care a avut loc pe 4 octombrie, la prezentarea susţinerii tezei de doctorat de la Paris a fratelui meu şi la comunicarea d[lui] Gorovei despre familia baronilor Kapri de Mereţei, asistenţa a fost atât de numeroasă (formată în special din tineri studenţi ai Facultăţii de istorie) încât capacitatea sălii de conferinţe a fost depăşită, mulţi auditori urmărind şedinţa de pe culoar. Orişice comentariu este de prisos ! Aceste lucruri mi-au fost relatate de fratele meu care s-a întors ieri de acolo.

În sfârşit, o ultimă informare. În schimbul de scrisori şi telefoane avut cu dl.Gorovei, am căzut, pentru moment, de acord să fie înfiinţat preconizatul Institut de genealogie şi heraldică "Sever de Zotta" din Iaşi, aprobând statutele de funcţionare şi dându-mi consimţământul să asigur interimatul conducerii sale până la alegerile din luna mai a anului viitor, când nu-mi voi depune candidatura la preşedinţie, din mai multe motive, pe care este greu acum să ţi le expun în scris. Le vom discuta pe îndelete la întoarcerea d[tale] în ţară. Până atunci îţi urez spor, în continuare, la lucru şi urările mele de a descoperi şi pe mai departe interesante legături genealogice româno-germane. Cu toată prietenia şi preţuirea

Paul Cernovodeanu"

SUMMARY

The letters of the historian Paul Cernovodeanu (1927 – 2006), deputy-director of the "N.Iorga" History Institute, bring some information about his own historiographic interests, as well as about the scientific life of the Romanian genealogists in the '90's. The relationship between Paul Cernovodeanu, a well-known historian, and Mihai

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Sorin Rădulescu, dates back to the rich activity of the Romanian Commission for Heraldry, Genealogy and Sphragistics in the '80's, when this association of scholars was an island of alternative scientific culture and even of freedom of speech in the heavy atmosphere of dictatorship. Descendant of some Wallachian boyar families, Paul Cernovodeanu was very open to the genealogical research in general, as well as to the dialogue with a young colleague at the History Institute, who shared his interests.

There is still a lot to do in preserving and bringing into light the documents concerning Romanian historians of the present. The future might show that neglecting these documents would bring a lot of damage to the history of the Romanian culture. (M.S.R.)

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro